

2 Protestom do boljih uslova rada
Do uspjeha velikim naporom

3 Nedovoljna zaštita od otkaza
Neodgovornost Saveza poslodavaca

4 Socijalna osiguranja
Promjena doprinosa i plaćanja

Broj 1 | Februar 2024 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

A sada idem na glasanje

Migranti za bolje penzije!

Za trinaestu starosnu penziju protiv siromaštva u starosti

3. marta 2024. odlučivaćemo o budućnosti penzionog osiguranja u Švajcarskoj. Glasaće se za jedan od dva koncepta: veće penzije za današnje i buduće penzionere (AHV 13) ili duži radni vijek (Inicijativa o penzijama). Inicijativa sindikata «Za bolji život u starosti (Inicijativa za 13. AHV penziju)» predviđa da svi penzioneri primaju 13. penziju. To bi značilo povećanje AHV penzija za 8,3% – a to je hitno potrebno.

Marek Wieruszewski

Siromaštvo u starosti je nažalost rasprostranjeno u Švajcarskoj. Reprezentativno ispitivanje pokazuje da 200 000 starijih osoba od svojih prihoda živi na nivou ispod granice siromaštva. 100 000 ima mjesečne prihode na rubu siromaštva. O kojim grupama se radi? Kao i uvijek, pretežno o ženama i migrantima. Pritom je važno istaći da migranti u prosjeku plaćaju doprinose više nego što im kasnije bude isplaćeno. Glasanje 3. marta može biti važan korak ka boljem životu u starosti.

Premale penzije

Zbog poskupljenja, sve većih kirija, kao i povećanih premija zdravstvenog osiguranja, penzioneri će do kraja 2024. godine izgubiti cijelu jednu penziju. To svi oni primjećuju već sada. Srednja AHV penzija iznosi nepunih 1800 fra-

naka mjesečno. Ustav predviđa da jedina takva penzija pokriva troškove života, ali to je sve rjeđe slučaj. Siromašni imaju kraći životni vijek.

Dobre prognoze

To je jedan od razloga zbog kojih su prve ankete kompanije Tamedia u vezi sa glasanjem ohrabrujuće. 71% ispitanika će glasti za Inicijativu AHVx13. To znači da ova inicijativa trenutno nailazi na odobravanje u svim grupama stanovništva, pa čak i u tradicionalno ekonomsko-liberalnim krugovima. Predsjedniku Švajcarskog saveza sindikata (SGB) i političaru SP-a Pierre-Yves Maillard-u je jasno zašto ovaj zahtjev nailazi na tako dobar prijem među stanovništvom: «13. AHV penzija je najbolje i najbrže rješenje da se poboljšaju penzije.»

Pomozimo da se penzije poboljšaju

Mnoge osobe sa migrantskom pozadinom imaju švajcarsko državljanstvo i pravo glasa. Važno je da to pravo i iskoriste i izađu na biračka mjesta. Međutim, i oni među nama koji nemaju pravo glasa mogu se angažovati kako bi inicijativa imala uspjeha. Razgovarajmo sa prijateljima i kolegama koji imaju pravo glasa i objasnimo im koje su prednosti povećanja penzija za sve. Da bi Inicijativa AHVx13 bila usvojena, potrebno je da angažovano i odlučno učestvujemo.

Druga inicijativa o kojoj se odlučuje biće Inicijativa o penzijama Mladih liberala. Oni žele da pomjere starosnu granicu za penziju. Prvi korak bio bi pomjeranje granice na 66 godi-

na. Zatim bi se granica pomjerala za 0,8 mjeseci za svaki mjesec dodatnog očekivanog životnog vijeka. Na glasačkom listiću piše: «Za sigurno i održivo penziono osiguranje (Inicijativa o penzijama)». Ideja Mladih liberala da pomjere starosnu granicu ponovo nanosi štetu onima koji su već u lošoj situaciji. Bogati sebi mogu da priušte da ranije odu u penziju, a sa pomjeranjem starosne granice još će samo oni to i moći da urade. Drugi će nezavisno od svog zdravstvenog stanja morati da još dugo nastavljaju sa radom. Zbog toga se svom snagom moramo boriti protiv ove inicijative.

Dalje informacije o glasanju: unia.ch/de/kampagnen/ahv-x13

Editorijal

«A sada idem na glasanje»

3. marta ćemo odlučivati o tome da li će se u Švajcarskoj uvesti 13. AHV penzija. Imamo šansu da svojim glasom za nju poboljšamo živote današnjih i budućih penzionera. Molim vas, glasajte!

Stalno slušam kako ljudi govore da bi išli na glasanje, ali ne znaju kako to funkcionira. Dobro je to što izlazak na izbore i glasanje nisu urođeni, već se mogu naučiti. Zato smo vam pripremili uputstvo na strani tri.

Želio bih da sa vama podijelim jednu priču. Prije nekoliko godina sakupljali smo potpise za jednu od inicijativa veznih za AHV. Moj kolega sa sjevera, koga ću ovom prilikom nazvati Urs, i ja trebalo je da prikupljamo potpise na željezničkoj stanici. Podijelili smo se. Nakon dva sata smo napravili pauzu za kafu. Rekao sam Ursu koliko sam potpisa već prikupio. On je kratko odgovorio: «Ja nisam prikupio nijedan. Ne znam kako se to radi,» otvoreno je rekao. Bio sam zaprepašten: pa Urs je Švajcarac, veoma zainteresovan za politiku i politički aktivan. Nakon toga smo vježbali, a zatim je Urs imao uspjeha i bio veoma zadovoljan.

Ova epizoda mi je pomogla da shvatim da korišćenje političkih prava nije urođeno, već se kao i sve druge stvari mora naučiti i vježbati. Podsjetilo me je i na moje prvo glasanje po dobijanju državljanstva, kada nisam bio siguran kako da glasam putem pisma. Jednostavno sam pitao druge koji su to umjeli, i uopšte nije bilo toliko teško. Sada redovno glasam na izborima i referendumima i uživam u privilegiji što mogu da učestvujem u političkim odlukama. I zato ću reći DA za 13. AHV penziju.

Hilmi Gashi

Kratke vijesti

Napredak za zaposlene u obezbeđenju: produžetak GAV-a i veći minimalci

Unia i drugi socijalni partneri prošlog decembra su uspješno pregovarali sa poslodavcima u branši bezbjednosti. GAV će nastaviti da bude opšteobavezujući i u narednih godinu dana, a minimalci će biti povećani za do 1,8%. Socijalni partneri zbog toga apeluju na javni sektor da prilikom angažovanja firmi ne gledaju samo cijenu nego i kvalitet uslova rada. Ovakav pristup spriječiće damping cijena preko grbače radnika.

Rastu plate u branši postavljanja skela

Pregovori o obnavljanju GAV-a počeće još u ovoj godini, a sindikati su još prošle godine izdvojili povišicu minimalca sa 105 na 150 franaka mjesečno, kao i generalno povećanje minimalca za 1,5%. Međutim, Unia ima još zahtjeva: bolje mjere zaštite od nesreće; skraćivanje radnog vremena za oko 100 sati godišnje na prosječan radni dan od osam sati; najmanje 9 sati pauze (što na godišnjem nivou iznosi oko 60 sati); smanjenje rada subotom; garanciju da svi radnici tokom ljeta mogu da uzmu najmanje tri sedmice spojenog odmora; kao i istinsku zaštitu starijih radnika putem dužih otkaznih rokova.

Prodavnice na pumpama: Treba li ti povišica?

Unia želi da zna koje potrebe i želje imaju zaposleni u prodavnicama na pumpama. S tim ciljem je pokrenuta anketa kako bi se otkrilo da li radnici podržavaju novu rundu pregovora o minimalcu sa povišicom od 300 franaka mjesečno. Što više radnika na koje se ovo odnosi bude učestvovalo u anketi, to će sindikat moći bolje da pregovara sa poslodavcima. Krajem januara će se socijalni partneri sastati radi prvih razgovora. Anketa se može naći na sajtu Unije, i to na njemačkom, francuskom i italijanskom: unia.ch/de/arbeitswelt/von-a-z/dienstleistungsberufe/tankstellen-shops/umfrage-lohnerhoehung.

Godišnji bilans Migrosa: veliki obrt, ali i sve veći pritisak na osoblje

Migros grupa nastavlja da povećava svoj obrt, ali i pritisak na osoblje. Dobri rezultati preduzeća morali bi da vode ka većim platama i brojnijem osoblju. Dok Migros grupa obznanjuje veliki obrt, pritisak na zaposlene nastavlja da raste, a Migros odbija dijalog. Unia izričito zahtijeva da dobri rezultati poslovanja ne zveckaju samo u kasi, nego da i radnici profitiraju od toga.

Zajednička obustava rada

Uspjeh na gradilištima u Bernu protiv damping plata i prekarnih uslova rada

Neizdrživi uslovi na gradilištu u Bernu: Radnici koji su angažovani u Mađarskoj već sedmicama moraju jesti, spavati i preživljavati na gradilištu – među prljavštinom i alatom. I kao da to nije dovoljno, prevareni su i za plate: Umjesto 27 franaka dobijaju 15 evra. Prave plate su isplaćene tek nakon protestne akcije ispred gradilišta.

Emine Sariaslan

Zaposleni u Uniji su prilikom jedne od posjeta gradilištu razotkrili prekarne uslove rada. Mnogi radnici iz Mađarske ne samo da rade na svom radnom mjestu, nego tamo i žive: na golim dušecima na podu, sa prljavim WC-om pored pomoćnog bojlera i improvizovanog tuša među polusrušenim zidovima. I to još od sredine novembra 2023. godine. Sindikat Unia je reagovao istog trenutka i hitno smjestio petoricu radnika u hotel, kako bi ih izbavio iz nehygieničkih i ponižavajućih uslova i omogućio im dostojanstveno prenoćište.

Prevareni za platu

Dalja Unijina istraživanja pokazala su da su radnici prevareni i za platu. Minimalna plata u ovoj branši iznosi oko 27 franaka po satu. Firma «Matszbo Team KFT» sa sjedištem u Budimpešti, koja je i poslala radnike u inostranstvo, obećala im je samo 15 evra po satu. Međutim, radnici nisu dobili čak ni ovu damping platu. Nisu isplaćeni ni dodaci, kao ni novac za smještaj i namirnice.

Obustava posla donijela je isplatu u iznosu od 36 305 franaka

Unia je zajedno sa radnicima organizovala protestnu akciju ispred gradilišta, rad je obustavljen. To je odgovornom preduzeću «Roga Generalunternehmung GmbH» sa sjedištem u kantonu Švic pokazalo koliko su loši uslovi, i podstaklo ga da istog trenutka isplati dotad neisplaćene iznose. Radnici su već dobili 36 305 franaka na koje su imali pravo.

Velikim naporima do uspjeha na gradilištima za zaustavljanje prekarnih uslova rada

Poboljšavanje, a ne pogoršavanje pratećih mjera

Obustava rada u teškim slučajevima dampinga ima efekta i može brzo riješiti probleme sa nedostojanstvenim uslovima rada i lošim smještajem. Potrebno je ciljano poboljšanje pratećih mjera uz odgovarajuće regulative na nacionalnom nivou. Ovaj slučaj pokazuje da firme koje šalju radnike moraju platiti dodatke koji su predviđeni u Švajcarskoj. U suprotnom će radnici i bukvalno završiti u blatu. Na ovom slučaju vidimo i da prateće mjere treba da se poboljšavaju, a ne pogoršavaju.

Uspješan protest zaposlenih u logistici

CEVA Logistics povećava plate

Mjesecima su zaposleni u CEVA Logistics tražili pregovore o povišicama i boljim uslovima rada. Sada CEVA pravi prve ustupe kada su u pitanju plate. U logističkom centru oko 500 zaposlenih – pretežno žena – za najmanju platu prerađuje vraćenu robu sa onlajn prodavnice Zalando.

Hilmi Gashi

Pritisak zaposlenih u logističkom centru kompanije CEVA Logistics u Nojendorfu (SO) dao je rezultate. Firma je najavila nekoliko poboljšanja: uvođenje 13. plate, opšte povišice za stalno i privremeno zaposlene, postepeni prelazak na pet sedmica godišnjeg odmora (dan više nego u 2024. godini). Uz to je dato obećanje da će se zaposliti više osoblja. Trenutno je više od polovine radnika samo privremeno zaposleno.

Male plate, loši uslovi rada

Ovi ustupci dolaze nakon što su zaposleni nebrojeno puta tražili pregovore o povećanju

plata i poboljšanju uslova rada. Većina od oko 250–200 zaposlenih, pretežno žena, za obradu robe vraćene Zalandu zarađuje manje od 3500 franaka mjesečno. Uz to je pritisak na poslu ekstremno veliki. U septembru je previđen učinak (broj paketa koje treba obraditi) ponovo povećan za 5% – a plate su ostale iste.

Angažman zaposlenih u logistici imao je efekta

U jedan 2023. godine, zaposleni u jutarnjoj smjeni sproveli su protestnu akciju kako bi dodatno istakli svoje zahtjeve. Kada su zaprijetili štrajkom upozorenja, CEVA je

konačno napravila prve ustupke kako bi povećala skandalozno male plate. Unia od kompanije traži da sada sjedne za pregovarački sto sa predstavnicima svojih zaposlenih, kako bi zajedno pronašli rješenja za poboljšanje uslova rada u budućnosti. Važne teme i mnogi zahtjevi zaposlenih još uvijek su bez odgovora.

Zaposleni u logistici istakli svoje zahtjeve i Ceva je konačno napravila prve ustupke

Ministar privrede Parmelin ostavlja radnike na cjedilu

SKANDALOZNO:

Savezno vijeće uskratilo zaštitu od otkaza – sindikati pozivaju na inicijativu

Anne-Sophie Zbinden, Glavna urednica Work-a

Savezno vijeće je na svojoj posljednjoj sjednici prije Božića radnicima širom Švajcarske poklonilo grozan poklon: Zaštita od otkaza neće biti prilagođena minimalnim međunarodnim standardima. Doduše, zvanična formulacija jeste ta da je ministar privrede, Guy Parmelin (SVP), samo «privremeno obustavio» pregovore. Međutim, pravo značenje glasi: Pregovori su propali.

Predsjednica Unije, Vania Alleva, kaže: «Propast pregovora je posljedica neodgovornog ponašanja Saveza poslodavaca i malodušnosti Saveznog vijeća. Skandalozno je da ne žele da poboljšaju zaštitu od nepravdnog otkaza čak ni do međunarodno usvojenog minimuma.» Zbog toga će sindikati veoma brzo razraditi narodnu inicijativu.

Već više od 20 godina poslodavci tvrdoglavu odbijaju da poboljšaju zaštitu za sindikalno aktivne zaposlene. Švajcarska jeste doduše ratifikovala relevantnu Konvenciju br. 98 Međunarodne organizacije rada (ILO), ali je ne primjenjuje. To više nije održivo. Zbog toga je ILO Švajcarsku 2019. stavila na svoju crnu listu jer nedovoljno štiti zaposlene.

Zanimljivost: Uklanjanje Švajcarske sa crne liste ILO-a uslijedilo je nakon pristanka na pregovore. Ostaje da vidimo da li će Švajcarska sada biti vraćena na listu.

Zaštita od otkaza treba konačno da se poboljša

Glasati ZNAČI IMATI PRAVO GLASA!

Am 3. marta 2024 glasaćemo o dvije inicijative vezane za penzionisanje. Narodna inicijativa «**Za bolji život u starosti (Inicijativa za 13. AHV penziju)**» želi da svi penzioneri dobiju trinaestu penziju. Mi kao Unia i Unia. – migracija jasno se zalažemo **ZA** ovu inicijativu. Inicijativa mladih slobodoumnika «**Za sigurno i održivo starosno penzionisanje (penzijska inicijativa)**» želi da poveća starosnu granicu za odlazak u penziju. Unia i Unia-migracija jasno kažu **NE** ovoj opasnoj inicijativi.

Važno je: Svako ko ima pravo glasa mora svakako glasati. Ili putem glasačke kutije 3. marta 2024 ili putem pisma.

Evo uputstva za glasanje putem pošte.

Tačan postupak se razlikuje od kantona do kantona. U osnovi, korektno glasanje je opisano dole.

Pažljivo otvorite kovertu kao što je ovdje prikazano.	Kod glasačkog litića «AHVx13» naznačite «DA». Kod litića «Penzijska inicijativa» naznačite NE.	Glasačke listiće staviti u manju glasačku kovertu i zatvoriti kovertu.	Karticu za glasanje potpisati	Tu kovertu sa listićima i glasačkom karticom staviti u veliku dostavnu kovertu i predati. Adresa opštine mora biti vidljiva.	Pošaljite kovertu do 27. februara poštom na opštinu (u zavisnosti od opštine na kovertu se mora nalijepiti markica) ili do 1. Marta ubaciti u sanduče Opštinske uprave u Vašoj opštini.

Izopštavanje koristi samo poslodavcima!

Jednak tretman za sve građane

Radnici koji nemaju pasoš sa bijelim krstom, sezonski radnici, radnici koje je u inostranstvo poslala firma, oni koji rade u drugoj državi, osobe bez papira: brojne su situacije na koje će se skrenuti pažnja 18. decembra. Pridružite se akcijama u svom regionu i pozovite migrante da se priključe Uniji!

Marie Saulnier Bloch

Ujedinjene nacije su 2000. godine proglasile 18. decembar Međunarodnim danom migranata. On je podsjetnik na usvajanje Međunarodne konvencije o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih porodica koje se dogodilo 18.12.1990. godine, a koji Švajcarska do dana današnjeg nije ni potpisala, ni ratifikovala.

Unija je najveća organizacija migranata u Švajcarskoj. Zajedno između ostalog zahtijevamo da se prestane sa diskriminacijom na osnovu porijekla i boravišnog statusa, da se sprovedi inkluzivna i dostojanstvena migraciona politika, kao i politika azila, jednak tretman za sve građane, fer plate i sigurne uslove rada, kao i nultu toleranciju u slučaju rasističkih napada na našim radnim mjestima i na ulici. Interesna grupa (IG) za migracije svake godine organizuje akcije po regionima. Tako će se, na primjer, 18. decembra na trgu Bundesplac u Bernu održati akcija u organizaciji IG za migracije: dobra prilika da osvijestimo poslanike u parlamentu! IG za migracije regiona Nojenburg uz to 17. decembra tradicionalno organizuje svoj mali festival velikih naroda: božanstven provod je zagarantovan! Raspitajte se o aktivnostima koje su planirane za vaš region i ne oklijevajte da ponudite svoje ideje i svoju pomoć – svako učestvovanje je dobrodošlo!

Kada siromašne osobe ne primaju socijalnu pomoć

Socijalni sistem u modernim državama postoji da bi pružio podršku siromašnim osobama i omogućio im dostojanstven život. Međutim, u Švajcarskoj oko četvrtine osoba koje bi imale pravo na socijalnu pomoć ne primaju istu. Časopis Horizonte je sa profesorom Oliverom Hümbelinom sa Univerziteta primenjenih nauka u Bernu razgovarao o razlozima i posljedicama toga.

Prof. Hümbeline, ko su osobe koje ne primaju socijalnu pomoć?

One imaju mnoga lica. Prije svega se radi o osobama koje raspolažu izvjesnim finansijskim resursima, dakle kategoriji «working poor». Oni rade, ali uprkos tome zarađuju manje od minimuma potrebnom za egzistenciju. Ne postoje brojke u vezi sa ovim fenomenom koje obuhvataju cijelu Švajcarsku, jer ne postoji baza podataka koja dozvoljava takve unose. Međutim, ipak je moguće napraviti nekakve procjene na osnovu podataka o porezima i drugih podataka iz registra. Nedavno smo po nalogu socijalne pomoći grada Bazela sprovedi jednu takvu studiju. Za grad Bazel na primjer znamo da su migranti pod većim rizikom od siromaštva u odnosu na Švajcarce. Istovremeno je vjerovatnoća da će se oni opredijeliti za socijalnu pomoć nešto manja.

Zbog čega siromašne osobe ne primaju socijalnu pomoć, ako već na nju imaju pravo?

Razlozi su različiti. Migrantima jezik i poznavanje socijalnog sistema često predstavlja prepreku. Informacije o preduslovima za primanje socijalne pomoći uglavnom su na jednom od zvaničnih jezika države. Uz to su mnogi formulari komplikovani čak i za one koji jezik govore. Pored toga, potencijalni korisnici socijalne pomoći često govore i o sramu i strahu da će izgubiti svoju nezavisnost. Mnogima nije lako da se odluče za primanje državne pomoći. Pravna situacija takođe ima uticaja: Postoji na primjer obaveza vraćanja pomoći koja se ne sprovodi podjednako strogo na svim mjestima. Riječ je o nekoj vrsti zaduživanja, i to ljude plaši. Migranti se uz to plaše i posljedica koje će to imati po njihov boravak (unazađivanje C dozvole, gubitak boravišne dozvole, gubitak prava na

Interview

spajanje porodice u slučaju primanja novčanog dodatka). U našoj studiji o gradu Bazelu primjetili smo da je porastao broj osoba sa C dozvolom koje su se odlučile za socijalnu pomoć, posebno iz zemalja trećeg svijeta. 2020. godina je bila početak pandemije koronavirusa, a to je sa sobom nosilo razna ekonomska ograničenja. Došlo je do porasta prikrivenog siromaštva. Još više ljudi je došlo u situaciju u kojoj bi imali pravo na socijalnu pomoć ili druge dodatke, ali to pravo nisu iskoristili. Veliku ulogu u tome je sigurno igrala i revizija Zakona o strancima i imigraciji (AIG) iz 2019. godine. AIG je postao izvor mnogih nesigurnosti. Već samo saznanje da bi moglo biti posljedica dovoljno je da preplaši ljude.

U socijalnim krugovima se kritički posmatra kako se pooštavanje regulativa migracionog prava upliće u socijalno pravo. To nije dobar razvoj. Socijalne institucije bi trebalo da više uzimaju u obzir stručne argumente i obrate pažnju na to šta je ljudima u teškoj situaciji potrebno.

Koliko je važna medijska kritika osoba koje primaju socijalnu pomoć?

Kada razgovarate sa siromašnim osobama, primjećujete da su vam slike i diskurs koje mediji plasiraju već u glavi. Važno je kako se siromaštvo tematizuje u medijima i kako se o siromašnima ili cijelim grupama stanovništva govori u javnom diskursu. Izvjesne grupe upravo to i žele u političkom smislu.

Ali zar neprimanje socijalne pomoći nije kontradiktorno tom diskursu u medijima?

Da, moglo bi se tako reći. Znatno je više ljudi koji žive ispod granice siromaštva, a ne primaju socijalnu pomoć, a znatno manje onih kod kojih nešto potencijalno nije regulisano kako treba. Procedure su veoma stroge. Razmere aparata koji vrši provjere kako ništa ne bi bilo neregularno, kao i veoma rijetki slučajevi zloupotrebe na godišnjem nivou, u suprotnosti su sa ogromnim brojem ljudi koji žive ispod granice siromaštva, a ne primaju pomoć, i po tom pitanju jedva da se nešto preduzima.

Šta rade siromašne osobe koje ne primaju socijalnu pomoć?

I ovdje se mogu primjetiti izvjesni obrasci. Neki podršku traže u sopstvenoj okolini, među članovima porodice i poznicima, ili u alternativnim strukturama poput humanitarnih organizacija. To može biti problem jer se neki na taj način privatno zaduže. Uz to se mnogi ograničavaju na jednostavan život sa veoma malo sadržaja. Prestaju da odlaze kod doktora ili zubara, povlače se iz društvenog života. Posljedica je da se ove osobe osamljuju, a siromaštvo na taj način prelazi u hroničnu situaciju: Zdravstveno su sve lošije, a problemi koji su možda mogli biti spriječeni pravovremenim savjetovanjem gomilaju se.

Kakve društvene posljedice može imati neprimanje socijalne pomoći?

Ono prvenstveno slabi društvenu ujedinjenost. Međutim, iz toga se mogu razviti i veoma ozbiljni problemi za društvo. Postoji veći rizik da će se ljudi okrenuti kriminalu. Ako ne vide izlaz iz svoje situacije, postoji mogućnost da će se okrenuti rješenjima izvan zakonskih okvira. I u drugim slučajevima situacija siromašnih osoba može predstavljati problem za društvo. Ukoliko ne odlaze kod ljekara i uslijed toga dođe do zdravstvenih problema, može doći i do hitne situacije. Ona sa sobom povlači dodatne troškove koje mora da snosi cijelo društvo. Ukoliko u domaćinstvu ima i djece, postoji opasnost da ona neće imati dovoljnu podršku i da će samo naslijediti siromašni status. Iz stručne perspektive je jasno da je poželjno što prije organizovati savjetovanje. Naime, ako se ne prima socijalna pomoć, ne postoje ni savjetovanja, a za siromašne osobe bi bilo važno da ih podrži neko ko dobro poznaje sistem i zna koje mogućnosti postoje kako bi se izašlo iz krize. Ovakve intervencije daju najbolje rezultate kada se organizuju što prije. Međutim, siromašne osobe često pokušavaju da nekako sami nađu izlaz iz situacije. Pomoć traže tek kada se dogodilo previše toga i situacija se pogoršala. Zbog toga je važno da se rano ode u socijalnu službu i barem informiše o oblicima podrške.

Marília Mendes

Pitanja & odgovori

Pogrešan obračun: Moram li ja snositi posljedice za grešku?

Već nekoliko mjeseci primam naknadu za nezaposlene. Danas sam od osiguranja dobila obavještenje da moram vratiti preko 1000 franaka. Prilikom obračuna moje osigurane zarade potkrala im se greška. Osiguranje za nezaposlene sada insistira na vraćanju novca. Međutim, to nije u redu, pa ne mogu ja tu ništa, oni su ti koji nisu radili kako treba. Moram li svedjedno vratiti novac?

Natasa Jevdenić: Da, nažalost. Osiguranje za nezaposlene je u obavezi da ispravi grešku kada je nađe. Tačno je da Vi niste imali nikakvog udijela u tome, radi se o čistoj računskoj greški. Obračunata Vam je prevelika zarada, pa ste zbog toga dobili previše novca. Taj novac se naziva «nezakonSKI primljenim naknadama», što nema nikakve veze sa tim ko je grešku napravio, već samo i jedino sa tim sa dodijeljena naknada nije u skladu sa zakonskim propisima. Zbog toga je vraćanje novca formalnopravno ispravno rješenje. Osiguranje je u obavezi da uruči zahtjev za povrat novca, a Vi ste dužni da taj novac vratite.

Dodatna zarada: Smije li osiguranje da traži povrat novca?

Prije tri godine sam bila nezaposlena i primala naknadu. Istovremeno sam često radila preko agencija za povremene poslove i u večernjim časovima i vikendom se bavila čišćenjem. Sada osiguranje za nezaposlene od mene traži povrat novca jer nisam prijavila te povremene poslove. Oni su se odvijali van mog normalnog radnog vremena i uvijek sam revnosno predavala svu dokumentaciju. Ima li osiguranje pravo da mi traži novac?

Natasa Jevdenić: Da. U okviru Zakona o mjerama za borbu protiv rada na crno Centralno osiguranje 1. stuba upoređuje dnevnicu osiguranja za slučaj nezaposlenosti sa prilivima na privatne račune u banci.

U slučaju preklapanja, osiguranje za nezaposlene se obavještava o tome i slučaj se detaljno ispituje. U tom smislu je postupak osiguranja bio ispravan. Što se tiče posla čistačice, važno je da li ste taj posao imali i pre nego što ste postali nezaposleni ili ne. Svaki posao koji radite dok primete dnevnicu za nezaposlene računa se kao među-zarada. Ako ste tim poslom počeli da se bavite nakon što je nastupila nezaposlenost, morali ste to da prijavite kao među-zaradu. Ako ste posao imali i ranije, van vašeg uobičajenog obima posla, u pitanju je dodatna zarada. Ukoliko ste tokom nezaposlenosti radili više, to se mora okarakterisati kao među-zarada.

(Work, 1.12.23)

Briga o djeci: Mogu li se prijaviti za dodatak sa biroa?

Invalidsko osiguranje je mom mužu priznalo djelimičnu penziju. Ona nam nije dovoljna da prehranimo našu četvoročlanu porodicu. Od rođenja prvog djeteta o oba djeteta (1, odnosno 3 godine) se brinem ja. Trenutno tražim posao, zasad bezuspješno. Pošto imamo premalo novca, javila sam se i u socijalnoj službi u našoj opštini. Socijalna radnica mi je savjetovala da se prijavim na biro (RAV) kako bih mogla da dobijam naknadu za nezaposlene dokle god tražim posao. Imam li pravo na naknadu za nezaposlene iako ne radim još od 2020. godine?

ODGAJANJE DJECE: RAV pravi izuzetke u slučaju brige o djeci. (Slika: Adobe Stock)

Marina Wyss: Da, sve dok ispunjavate sve predušlove, a posebno period u kom imate pravo na dodatak. Prijavom na biro otvarate tzv. vremenski rok tokom kog su u određenom periodu uplaćivani doprinosi. Po pravilu morate imati 12 mjeseci rada tokom posljednje dvije godine kako biste ostvarili pravo na naknadu za nezaposlene. Zakon za osiguranike koji su se posvetili odgajanju djece mlađe od deset godina previđa izuzetak: vremenski rok tokom kog su uplaćivani doprinosi odnosi se na prethodne četiri, a ne dvije godine. Rođenjem svakog sljedećeg djeteta rok se produžava. U Vašem slučaju važno je i to što je Vaš muž postao invalid. Zakon za te slučajeve previđa i potpuno oslobađanje od vremenskog roka.

(Work, 15.12.23)

«Horizonte» goes digital

Hilmi Gashi

Časopis «Horizonte» je pokrenut kako bismo naše kolege sa migrantskom pozadinom na njima bliskom jeziku informisali o dešavanjima u vezi sa migracijama i sindikalno-političkim aktivnostima. Sedam puta godišnje donosimo vam kvalitetne tekstove o GAV-u, platama, inicijativama, kao i intervjuje, portrete i agende na BKS jeziku. Uz to u svakom broju odgovaramo na pitanja naših članova.

«Horizonte» se kao Unijin višezječni magazin pridružuje drugim Unijinim časopisima kao što su Work, L'Événement i Area. Zbog toga je ponekad malo teže «otkriti» ga. Ako neko ne čita Unijine novine i samo ih odloži sa strane, uopšte neće otkriti «Horizonte».

Sljedeći broj izaći će samo u digitalnom obliku

U međuvremenu su se pojavili drugi brojni načini dolaženja do informacija. Digitalizacija i širenje društvenih mreža poput Fejsbuka, Instagrama i Tvitera otvorili su nove mogućnosti da dopremo do naših postojećih članova, kao i do onih potencijalnih. Ovaj razvoj situacije je i nova šansa da Unija i «Horizonte» sa svojim

višezječnim infomacijama dođu do više ljudi, i da te informacije prošire i po društvenim mrežama.

«Horizonte» će od 2024. godine četiri puta godišnje izlaziti u papirnom, a tri puta u digitalnom obliku. Od 2025. godine najvjerojatnije samo u digitalnom formatu.

Prijavite se za «Horizonte» sada!

Kako bi uvijek znao/-la kada najnoviji broj izlazi u digitalnom formatu, potrebna nam je tvoja aktuelna imejl adresa ili broj mobilnog telefona. Molimo te da popuniš odgovarajući formular, kako bi se besplatno prijavio/-la za «Horizonte». Svi lični podaci biće zaštićeni.

Prijavi se za «Horizonte»: za Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik

srpskohrvatski
unia.ch/de/mitglieder/horizonte-digital-sh

Horizonte u korak sa novom tehnologijom

Iznos socijalnih osiguranja od 01.01.2024

Od 01.01.2024 važe novi iznosi kada je riječ o socijalnim osiguranjima

Darinka Filipovic, Izvor: Savezna služba za socijalna osiguranja BSV

Penzije i naknade za nezaposlene (na mjesečnom nivou)

Minimalna starosna penzija	1225 franaka
Maksimalna starosna penzija	2450 franaka.
Maksimalna bračna penzija (dvije penzije)	3675 franaka

Naknada za njegu AHV lakši oblik (kod kuće)	245 franaka
srednji oblik:	613 franaka
teži oblik:	980 franaka

Naknada za njegu IV lakši oblik (u domu):	123 franaka
srednji oblik:	306 franaka
teži oblik:	490 franaka

Naknada za njegu IV lakši oblik (kod kuće) srednji oblik:	490 franaka
teži oblik:	1225 franaka
	1960 franaka

Naknada za njegu IV za maloljetnike kod kuće po danu, lakši oblik:	16,35 franaka
srednji oblik:	40,85 franaka
teži oblik:	65,35 franaka

Dodatak za intenzivnu njegu IV za maloljetnike kod kuće po danu, lakši oblik:	
najmanje 4 sata dnevno:	32,65 franaka
najmanje 6 sati dnevno:	57,15 franaka
najmanje 8 sati dnevno:	81,65 franaka

Doprinos za pomoć kod kuće	
po satu	34,30 franaka
po satu za posebnu njegu	51,50 franaka
maksimum po noći	1 64,35 franaka

Doprinosi i skala doprinosa (godišnje)

Minimalni doprinosi (AHV 422 franaka, IV 68 franaka, EO 24 franaka)	
AHV/IV/EO:	514 franaka
(AHV 844 franaka, IV 136 franaka) dobrovoljno AHV/IV:	980 franaka

AHV/IV/EO opadajuća skala doprinosa (preduzetnici)	
donja granica:	9800 franaka
gornja granica:	58 800 franaka

Novčani dodatak (EL) za AHV/IV (godišnje) i naknade za prelazni period za starije nezaposlene (ÜL)

Iznos EL/ÜL za opšte životne potrebe za samce:	20 100 franaka
za bračne parove:	30 150 franaka
za djecu prije navršene 11. godine	7380 franaka
za djecu nakon navršene 11. godine	10 515 franaka

Penzionkasa: granični iznosi

Granični iznosi za obaveznu penzionkasu	
- minimalna godišnja zarada	22 050 franaka
- minimalna koordinisana plata	3675 franaka
- odbitak za koordinaciju (godišnji iznos)	25 725 franaka
- gornja granica godišnje zarade	88 200 franaka

Povezano sopstveno osiguranje stuba 3a

Maksimalno godišnje pravo na odbitak poreza za doprinose za priznate oblike osiguranja

- u slučaju pripadanja penzionom fondu:	7056 franaka
- u slučaju nepripadanja penzionom fondu:	35 280 franaka

Naknada dijela zarade (dnevno)

Minimalni iznos		Maksimalni ili fiksni iznos
Osnovna naknada	69 franaka	220 franaka
Doprinos za podsticaj	124 franaka	220 franaka
Vojni kadar	102 franaka	220 franaka
Dječiji dodatak	22 franaka	22 franaka
Dodatak za preduzetnike	75 franaka	75 franaka

Naknada za majke, očeve, roditelje bolesne djece i usvojitelje 220 franaka

Novina je i drugačije obračunavanje invalidske penzije. Od 01.01.2024. Savezno vijeće mijenja Pravilnik o invalidskom osiguranju. U skladu sa njim će odbitak od prihoda invalida biti 10%. Dodatne informacije o obračunu invalidskog osiguranja možete dobiti od Unije.